

Хела Чичко, виши књижничар
Књижнице града Загреба
h.cicko@kgz.hr

УДК 027.5(497.5 Zagreb):021.3

Књижница широм отворених врата

Сажетак

Књижнице града Загреба, с циљем потицања читања и цјеложивотног учења, те друштвене интеграције дјеце и младих с тешкоћама у развоју и младих с инвалидитетом, од 2007. године проводе пројект под називом *Књижница широм отворених врата*.

Кључне ријечи:

књижничне службе и услуге за дјецу и младе, потицање читања, цјеложивотно учење, друштвена интеграција дјеце с посебним потребама

У посљедњем је десетљећу донесено више докумената у којима се говори о изједначавању права за особе с инвалидитетом, донесене су бројне стратегије и акцијски планови. Залагању за права особа с инвалидитетом придружила се и књижничарска заједница. UNESCO-ов *Манифест о народним књижницама* (1994), IFLA-ина изјава *Књижнице и интелектуална слобода* (1999), *Изјава о слободном приступу информацијама Хрватског књижничарског друштва* (2000), *Етички кодекс Хрватског књижничарског друштва* (2002) и други документи, залажу се за пружање једнаких могућности у кориштењу књижница свим грађанима. Хрватско књижничарско друштво превело је и објавило више IFLA-иних смјерница: *Народна књижница: IFLA-ине и UNESCO-ове смјернице за развој служби и услуга* (2003); *Смјернице за књижничне службе и услуге за глухе* (2004); *Смјернице за књижничне службе и услуге за особе с дислексијом* (2004); *Књижнице за слијепе у информацијско доба* (2005); *Смјернице за грађу лагану за читање* (2005), које су помогле књижничарима у развоју нових програма и услуга. „Основно је начело народне књижнице да њене службе и услуге морају бити доступне свима“.¹

Књижнице града Загреба, стога, у циљу потицања читања, цјеложивотног учења и друштвене интеграције дјеце с тешкоћама у развоју, те младих с инвалидитетом, већ више година проводе, а од 2007. обједињују, програме под заједничким називом *Књижница широм отворених врата*.

Који су књижнични програми обухваћени пројектом?

У редовити програм књижнице *Играоница – Причаоница – Маиштаоница* укључена су дјеца предшколске и школске доби с тешкоћама слуха, говора, читања и писања, уједно полазници Поликлинике за рехабилитацију слушања и говора SUVAG и чланови Хрватске удруге за дислексију. Дјеца с тешкоћама, заједно с другом дјецом, одабирају приче – сликовнице, читају их, листају, гледају и слушају, те разговарају о прочитаном. Након тога, пружа им се могућност да, путем креативне игре, изразе ликовни и сценски доживљај приче. За њихове пратитеље (родитеље, наставнике и одгојитеље), припремају се пописи стручне литературе, књиге за самопомоћ, књиге прилагођене могућностима дјеце, грађа лагана за читање, као и пописи установа и удруга које се баве дјецом с тешкоћама у развоју и младима с инвалидитетом.

Креативне радионице и културна догађања – намијењени су дјечи с тешкоћама у развоју, те младима с менталним и тјелесним инвалидитетом из Основне школе „Над липом“, Центра за одгој и образовање „Пауновац“, Центра за одгој и образовање „Загорска“, Центра за одгој и образовање „Гољак“, Центра за одгој и образовање „Дубрава“, Центра за аутизам и Центра OZANA. Програм се проводи у сарадњи с удругом родитеља дјеце с посебним потребама ПУЖ, Друштвом инвалида церебралне и дјечје парализе, Хрватским савезом удруга тјелесних инвалида, Удругом дефектолога града Загреба и Загребачке жупаније и Удругом за промицање инклузије. Програм обухваћа:

- ликовне радионице – у којима се слика, црта и кинери под стручним водством,
- изложбе – у којима дјеца и млади с посебним по-

¹ *Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga* (Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003), 7.

требама судјелују као аутори, посјетитељи или извођачи програма на свечаности отварања,

- књижевне сусрете – у смислу присуствовања догађању и разговора с књижевницима,
- сценске представе – с уводном ријечи која ће гледаоцима представу приближити, а након извођења, води се разговор с глумцима, односно покушај анимације сценских лутака, ако се ради о луткарској игри.

Дјечји одјел Градске књижнице

У програму *Упознајмо гласбене инструменте* укључена су дјеца из Центра за одгој и образовање „Винко Бек“, а проводи се у сарадњи с Музичком академијом и Хрватским савезом слијепих.

Гласбени едукацијски сусрети за слијепу и слабовидну дјецу и младеж обухваћају предавања, пригодне концерте, разговоре с умјетницима, упознавање

инструмената осјетом опипа, те едукацију и потицање слијепих и високо слабовидних полазника на кориштење рачунала за слијепе са специјалним додацима: говорном јединицом, читачем екрана и Brailleovim ретком.

Израда тактилних сликовница заузима посебно мјесто у овоме пројекту, будући да смо свједоци да је свјетска продукција тактилних сликовница за слијепу и слабовидну дјецу врло оскудна, а у Хрватској

с њоме се тек започиње. Слијепа су дјеца код нас, до сада, своју прву књигу, и то на Brailleovom писму, добивала тек у првом разреду основне школе, стога је не само оригинално и иновативно, него и изузетно значајно да се започело с ручном израдом таквих сликовница у којима је илустрација рељефна, а текст писан на брајици и отиснут црним тиском, што омогућује не само „читање“ слијепој и слабовидној дјечи, него и слијепим родитељима који сликовницу могу читати заједно са својим дјететом које нема оштећење вида, односно, такве су сликовнице намијењене и здравој популацији ради сензибилизације, односно бољег разумијевања свијета слијепих и слабовидних.

Пројектом *Књижница широм отворених врата* жели се дјечи с тешкоћама у развоју, младима и одраслим особама с инвалидитетом приближити књижницу

као мјесто за задовољавање њихових потреба за образовањем, информирањем, културом и разоном, интегрирати их у програме у којима заједно с другима стварају микро-макро свијет узајамног помагања и освјешћивања, пружити им могућност упознавања с културном баштином, њима примјереним, добрим сликовницама, које ће развијати њихов осјећај за ли-

Дјеца у инвалидским колицима

Виолински концерт

јепо, утјецати на емоције, развијати укус, занимање и љубав за писану ријеч, те им припомоћи у овладавању вјештином читања и писања.

Примјерено њиховим могућностима, пружити им прилику судјеловања у играоницама и ликовним радионицама, излагању њихових урадака на изложбама, присуствовања књижевним сусретима и сценским представама, те цјеловитим едукативним сусретима с гласбом и тактилним сликовницама, дакле, активностима у којима могу судјеловати или креативно се изразити, јачати самопоштовање и свијест о себи као пуновриједним члановима друштвене заједнице.

Изузетно нам је драго и поносни смо што је квалитету, учинак, дамет и одрживост овога пројекта препознао оцјењивачки одбор Закладе Erste, Austria и што су се Књижнице града Загреба на Натјечају за пројекте за друштвену интеграцију у земљама Средње и Југоисточне Еуропе за 2007. годину, у конкуренцији од преко четири стотине пријављених пројеката, нашле високо позициониране, освојивши друго мјесто, новчану награду и вриједно друштвено признање.

Тиме смо доказали и себи и другима да смо на добром путу, јер смо, отворивши овим програмима широм врата књижница свим категоријама корисника, отворили и своја срца као људи и као књижничари, а то је оно највредније!

Abstract

Since 2007. Zagreb City Libraries have been conducting the project *The Library wide open doors*, with the goals to promote reading and lifelong learning and social inclusion of children with development handicaps and youth with a disabilities.

Key words:

library services for children and youth, reading promotion, lifelong learning, social inclusion of children with development handicaps

ЛИТЕРАТУРА

1. *Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
2. Skat Nielsen, Gyda i Brigitta Irval. *Smjernice za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
3. Tronbacke, Bror. I. *Smjernice za građu laganu za čitanje*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005.

